

Bibliothèque numérique

medic@

**Hippocrate / Van der Linden, Jan
Antonides (éd.). Aristippi Iliaci
Historia, lib. V. Epid. text. XXXV. § 96
proposita et exposita**

*Lugduni Batavorum : ex officina Francisci Hackii,
1652.*

Cote : 90957x163x15

ARISTIPPI
ILLIACI

Historia, lib. v. Epid. text. xxxv. § 96.
proposita, & exposita

A CL. V.
IOHANNES ANTONIDES
VANDER LINDEN,
Doct. & Prof. Med. Pract. ordin.

Pro qua, ουὶ Θεῶ, publice respondebit
PIERIUS FEICKENS, Franekeranus.
Ad diem VI. Martii, hora loco ix. solito.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officina FRANCISCI HACKII.

M. DC. LII.

Excellentissimis Viris,
D. ADOLPHO VORSTIO,
BOT. ET MED.
D. BERNHARDO FULLENIO,
MATHESIOS,
PROFESSORIBVS ORDINARIIS,
CELEBERRIMIS,
ACADEMIÆ
ALMÆ LUGDUNOBATAVÆ,
PATRIÆ FRANEKERANÆ,
RECTORIBUS
MAGNIFICIS,
DOMINIS ET PRÆCEPTORIBUS
OBSERVANDIS,

In GRATITVDINIS solum,

*Has Collegæ & Amici sui,
Domini ac Præceptoris mei
Primitias Batavas*

offero, dico, consecro

PIERIUS FEICKENS,

Respondens.

ARISTIPPI
ILLIACI

Historia, è lib. v. Epid. text. xxxv. § 96.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ ἐς τὴν
κοιλίαν ἐποξέθη, ἀνω βίη
χαλεπῶς. ἀλγὸς κοι-
λῆς δεινόν. καὶ στίμπερα
παχέως. καὶ τῷ ἔ[θεν] διεχώρεεν.
ἀσώδης ἔω. [ἤμεεν] χολάδεα κα-
τακροέα. καὶ ὅτε ἐπήμεσεν ἐδόκει ρήϊον
εἶναι. μετ' ὀλίγον ἢ πάλιν τὰ ἀλγύ-
ματα δεινά. καὶ ἡ κοιλίη ὡς ἐν εἰλεοῖ-
σι. θερμαί. δίψαι. καὶ ἐν τῆσιν ἐπέ-
ἡμέρησιν ἐτελεύτησεν.

ARISTIPPUS in ventrem
sagitta vulneratus est; sur-
sum, vi, graviter. Dolor
ventris vehemens. Et inflammabatur
subito. Deorsum vero nihil excerne-
bat. Anxiosus erat. Vomebat biliosa
meraca valde. Cumque evomisset,
visus est melius habere. Attamen
paulo post iterum dolores vehemen-
tes. Ac venter velut in ileis. Calores.
Sitis. Et in septem diebus obiit.

COMMENTARIUS.

§ 1.

DIDICISSE fideliter Artem, ad faciendam viam plusquam di-
midium est. Quo se pervenisse putet nemo, nisi & Universalium
præcepta & præceptorum in Singularibus usum tenuerit atque
perpexerit probe. Et discas oportet &, quod didiceris, agen-
do confirmes. Sed cum in nulla artium experiundi difficultas
sit major, non equidem miramur perspicaciorem quemque è Medicorum fi-
liis, si rogetur, Num præcepta doctus facere apposite omnia ad sanandum
possit? respondere, Quei possim, nisi quis præierit? Itaque qui præceptis
tradendis operam pro virili damus; fructuosiore eam reddituri videmur,
si & præceptorum usum commonstremus. Huic fini nihil præ Historiis servit.
ceum quæ veluti Cynosura sunt ad quemvis Morbum in quocumque Homine
cognoscendum citius, dignoscendum facilius, prænosendum certius, curan-
dum denique tutius, si sanabilis; sin, palliandum jucundius, si abstinere cura-
tione non licet. In istis multas ob causas prærogativa Hippocrateis jure meri-
to debetur. Labet itaque, data occasione, seligere ex iis aliquam & commen-
tariolo

A 2

tariolo

tariolo illustratam (tali, unde cum indoles Morbi tum ratio Medendi patefcatur) cenfuræ eruditiorum exponere, quo & ipsi aliquid è congressu difcamus, quod docere alios deinde poffimus. Audi Deus votum noltrum & exaudi publico bono!

§ 2. N O M E N affectui hujus ægroti apud Hippocratem cæterofque Græcos est εἰλῶς vel εἰλωός. Nam utroque modo fcriptum reperio: primo heic & alibi fæpiffime, altero VII. Epid. t. XVII. eodem cafu. Unde quæri poteft, utra lectio fit præferenda? Sane ambiguum fecere auctores, fit ne ab εἰλωός an εἰλωός? Illud coarctare fignificat. Sed hoc quid? Volvere & contorquere. Galenus cum fcribit VI. Loc. aff. II. in hoc affectu *δοκῶν ὅτιν ροδῶν πνευμῶν ἐπιπράφθαι τὸ ἐν πτεροῦ* *videri adinstar fildis cujusdam contorqueri intestinum*, ultimum acceptat. Sed Hofmanno si credimus III. Inst. CXLVII. loquitur Galenus ex vulgi opinione. Hoc cine facere Medicum & præire aliis in errorem? An potius dicendum, fecisse per ignorantiam rei melioris? Neque injuriam tanto viro dicimus, si quædam ignorasse fateamur: præcipue in his quæ raro eveniunt, & quando eveniunt, certo fciri citra cadaverum incisionem nequeunt. Ad quam perfuassimum habeo in splendidis personis numquam, in vulgaribus rarissime fuisse admissos apud lacerationem mortuorum & fœdam vocantes, ceu è Celsi nobilissimo procemio constat. Memorabilis est Riverii observatio cent. III. obs. XXVI. Guil. Patris, ait, *aperto cadavere inventum est intestinum ileon tribus complicationibus convolutum & quasi compactum in unam massam circa finem illius: tota autem illa intestini portio complicata, gangrana affecta erat, cum portione mesenterii sibi adjuncta. Intestina reliqua amplissima apparebant, ut brachii magnitudinem æquarent. Præterea intestinum gangrana affectum perforatum erat supra complicationem. Existimo à pondere materia contenta in superioribus intestinis fuisse disruptum, postquam sphacelo affectum est. Per illud foramen tota excrementorum illuvies in abdomen effluerat, & mora sua partem ani internam corruerat, in qua etiam foramen aliud apparuit, per quod excrementa effluebant per alvum, & obstructionis intestinorum aperitionem memebantur.* Quoniam circa extremum suum laxioribus gyris annexum mesaræo ileum est, fieri poteft, ut ibi velut pannus complicitur. quod satis impediendo transitui. Hoc si vidit & scivit Galeni seculum, nostro doctior vulgus fuit. Nos derivari quidem ab εἰλωός concedimus, sed sub fignificatu volvendi aut vertendi. Intestinorum *volutio* nihil est aliud, quam acceleratio motus peristaltici. Quæ si præcipitur, fit *revolutio* sive conversio sursum. Duretus in Coac. c. XXI. qua De Leient. 4. Est igitur ileus, utriusque intestini sursum revolutio, qua nec alvus, nec spiritus infra transmittitur; sed contra cibus & stercus, cum inveteraverit, per os redditur. In ista motus acceleratione quia necessario *coarctantur*, paret tolerabilem esse originationem ab εἰλωός. A quo etiam est εἰλωός, quod lib. de Flat. t. XI. legitur. Apud Latinos

tin os duplex morbo nomen est : *Ileus* & *Volvolus*. Hoc verbo verbum reddi-
 tum è Græco : illud inflexum tantum. Scaliger in de Insomn. XLV. *isti mul-
 ta inepte : sicut & cum, ileon, volvolum appellant : at, ile, Latinum jam est : item,
 iliacus. Volvolus autem morbus non potest dici : cujus neque materia, neque effectio vol-
 vitur. Volvitur pars affecta, ut dixi. Cœlius III. Acut. XVII. appellat acutum
 tormentum. Causa ei triplex. Vel quod existiment ægrotantes convolvi atque
 torqueri suorum intestinorum verticula, sive πῖς ἢ ἐντέρων ἰλιακῆς εἰλεῖα, ut A-
 ctuarius ait I. Meth. med. XXI. Vel quod spiritus ob abstinentiam clausus se-
 se involvens vinctiones atque tormenta efficiat. Vel quod vehementia dolo-
 rum supra eas partes quæ patiuntur, ægrotantes arcuati convolutique plicen-
 tur. Quod ad usum vocis, notat Mercurialis V. Var. lect. XI. *omnia intestinorum
 atque ventris tormina uno fere Ilei vocabulo significata apud antiquos fuisse, neque hoc
 latere iis posse, qui in ipsorum monumentis volvendis diligenter sunt versati. Ut verum
 fatear, mihi nondum licuit. Hoc è Celfo liquet, ejus ætate demum cœptum
 esse, quod hodieque obtinet, ut Ileos vocaretur qui in tenuiore intestino con-
 sistit. Vide ad eum lib. IV. cap. XIII. Sed & qui in pleniore accidit ejusdem
 generis, eodem vocabulo appellabant veteres. De quo ut constet, sic statuo de**

§ 3. DIFFERENTIA morbi. *Volvolus alius Iliacus, alius Colicus est. Ille, Tenuior ; hic, Plenioris intestini affectus est. De illo in præsentiarum : de
 altero, in proximis. Ille, acutior est, & Loci ratione ac Symptomatis gravior,
 & raro non cum certa desperatione conjunctus. Duretus ait l. I. *Levia intestini
 tenuioris mala, sunt graviora quam crassioris prægrandia. Ita est : & hac propter,
 quod commune Ilei nomen sibi appropriavit. Ergo cum simpliciter nominò
 ileum, intelligi Volvolum iliacum velim : cum volvolum, etiam Colicum. Nam-
 que animus ita heic tradere communia utrique, ut lumen præferant propriis at-
 que peculiaribus ægrotò.**

§ 4. DEFINIRI *Ileus* debet Inflammatio intestini tenuis. φλεγμῶν
 vocat Aretæus II. Acut. VI. Galenus ipse in III. Epid. II. 6. in III. Aph.
 XXII. & VI. Aph. XLIV. & VI. Loc. aff. II. Noster diferte : *inflammabatur su-
 bito. Ergo Hofmannus non recte inseruit catalogo Solutionum continui.
 Inepte, qui per Dolorem, symptoma definiunt.*

§ 5. PARS affecta sunt Intestina tenuia potissimum, Jejunum & Ileum
 vulgo dictum. Dixi, *potissimum* : quia non potest non participare calamita-
 tem Colon, ob continuitatem & contiguitatem. Neque fuit heic immune, id
 è Signis parebit. Ergo Aristippum cum dicit fuisse vulneratum *in ventrem*, in-
 telligere non *ventriculum* oportet cum interpretibus, quos se sequi Foësius di-
 cit in com. n. 98. sed simpliciter *ventrem*. Verum est, τὸ ἄγιλον VI. Aph. XVII.
ventriculum reddi à Celfo in V. cap. XXVI. § 2. sed cum amplissima hujus vo-
 cis significatio sit, paret interpretationem petendam à circumstantiis esse.

Symptomata autem docebunt morbum esse, quem proposui. Hunc si ventriculo adscriberemus, riderent nos pueri nostri. Vulgare est, inflicto vulnere, aut id accidentia ostenderint. Ex hac consuetudine noster dicit *vulneratum in ventrem*: mox traditurus, indicia partis, præter cutaneas, læsæ. Porro in vulneribus cum sæpe contingat & si contingit, pejus habeatur, externo vulnere non respondere internum situ: non debere hoc in historia negligi, suo nos exemplo Dictator noster docet. Stabat Aristippus superior, cum in eum amitteretur sagitta. Ergo cum *αὐτὸν sursum* versus intendendum esset, factum ut feriretur *in ventrem* quidem, sed ex posituræ necessitate sub umbilico. Hinc sagitta sursum pervadens lacerare omnino debuit intestina tenuia, ac forte mesenterium: non potuit tamen assequi ventriculum. Non bene itaque τὸ αὐτὸ Anutius heic refert ad τὸν αὐτὸν κελίον, quem *ventriculum* interdum Veteres vocabant, ceu videre ad Gal. IV. Vict. acut. 110. & 111. in de Hum. 37. Neque scriptura permittit hanc expositionem. Quando enim ventriculum intelligunt, vel τὸ αὐτὸ præponunt, ceu jam vidimus; vel repetunt articulum, τὸν κελίον τὸν αὐτὸν dicentes. Heic præterea interpungitur utroque loco. Sed & Foësius fatetur posse τὸ αὐτὸν heic idem quod ἐπ' αὐτὸν significare. Quo verò retuleris *supra*? nisi ad locum, in quo stetit percussus respectu sagittarii?

§ 6. CAUSA inflammationis est Sanguis in parte læsa stagnans. *Stagnationis*, influxus vehementior, refluxus impeditior. *Vehementia* illius, fervor in majoribus varis. *Fervoris*, exacerbatio Spiritus irritati. *Irritationis*, dolor. *Doloris*, alia atque alia. *Dolor* autem quanto major, eo plus sanguinis ad laborantia intestina concit. Hinc *frequentatur* peristole, qua naturaliter transmittuntur infra humores, flatus, feces. Hinc *implentur* arteriæ: hinc *tenduntur*. Hinc *arctantur* tunicæ intestinorum: hinc *comprimuntur* venæ. Hinc *impeditur* sanguis pari celeritate per has regredi, qua irruit ad illas. Sed hoc audiamus ab Hippocrate è lib. de Flat. t. XIII. βία γὰρ τὸ αἷμα βιαζόμενον ἀπὸ τοῦ ὀδῦ θερμὸν ἐστὶν, ἢ διὰ τὴν περὶ αὐτὸν στενότητα ποταῖν γὰρ ἐμποδίων ἐστὶ αὐτὸ καλόμενον καὶ ἐμφορῶμενον. Sanguis vi coactus per angustam viam, cum calidus sit, non potest transire celeriter: multa enim ei impedimento sunt obstacula & obstructiones.

§ 7. Prosequamur vero causas Doloris, Ilei causæ. I. censetur *Aetas*. Archigenes apud Aetium tetr. 111. f. I. c. XXV 111. familiarem ætati puerili dicit. Causam Aretæus, familiarem cruditatem. Uterque, ob consuetudinem & humiditatem intestinorum sæpius evadere. II. *Obesitas* & in ventriosis potissimum. Vidi cum Ampl. Tulpio in Elizabetha Iohannis, honesta vidua. III. *Diu sedere* in marmore parum obtectis posterioribus analyticis. Namque non tantum ψύξις τῶν κελίων σκληρύνει refrigeratio ventrem durat, VI. Epid. v. 26. sed & flatibus implet & excruciat intestina. Confer ad Galeni & Vallesii commen-

commentarios. I V. *Anni tempus.* III. Aph. xxii. autumnalibus accensentur
 tur ειλεοι volvoli Aetius : æstate quam vere, autumnno quam hyeme magis ori-
 tur. Aretæus addit : Utroque magis æstate, Aben Sina f. xvi. l. III. tr. IV.
 c. xxix. pestilens aeris contagium huc adscribit. Alex. Benedictus l. xix.
 cap. viii. Ileos veluti pestis contagione alios corripit, provincias occupat.
 V. eademque frequentissima, Aretæo est σωροχίς μὲν ἀφ' ὅρου στίων ποσσῶν τε καὶ πο-
 κίλων, καὶ ξωρηθῶν, καὶ ἀλλή ἐπ' ἀλλή ἀπέψθη. *Continens corruptio ciborum multorum ac mul-
 tigenorum, minusque consuetorum, & alia super aliam cruditas.* Exempla sunt apud
 Forestum lib. xxi. obs. xvi. xix. & Ballonium i. Conf. lxiii. VI. ψυ-
 χροσποσίη ἐφ' ἰδρωθῆ, ἀδδῶν καὶ χανθῶν. *Potio frigida à sudore, ad satietatem ac subita.*
 Casus est rustici apud Aben Zoar. II. Theisir tr. i. c.ii. in quem Zacutus II.
 Med. princ. hist. xcvi. VII. εἰλειώδεα vocata Cappadoci, apta nata ileum
 facere. Tale dicitur τὸ μέλαν σηπίης atramentum sepiæ, ibi & apud Aetium, aliosque.
 Didiceris ex Aldrouando etiam i. de Mollib. iv. § Usus in cib. VIII. *Ven-
 ena.* Hoc nomine in Alexipharmacis Nicander damnat Aconitum v. 22.
 Spumam argenti, v. 597. fungos Aurelianus : arsenicum Forestus obs. xxiii.
 IX. *Refrigeratio subita* post exercitia valida. Curavit Forestus obs. xviii.
 Ego tertio in Sibrando Petri, nauta Franekerano. X. Σκύβαλα Hippocrates
 de Affect. t. xxii. ἡ ἵ τρωάτη γῆσθ (ρίε), ὅταν τ' κρῶσεν ξωρηθῶν ἢ ἀθρόον ἐν τῇ σπέρη,
 ποδὶ τῆσ' ἀφ' ἑστίης) φλίγμα. *Hic morbus sit, quando stercoris confertum fuerit combustum,
 & circa hoc obducitur pituita.* Curavit Rulandus vii. 74. x. 99. XI. *Flatus.*
 Hippocrates de Flat. t. c. ἡ ἵ ἀλλαν ἀρρώση μῆτων, ὅκρσι μὲν ἀν εἰλεοι εἶεν, ἢ εἰλήμωθι, ἢ
 σπρίφει, ἢ ἕτεροι δόση εἰλεοπι, φύσας εἶνευ αἰπῶν ἀπεισιν ἢ γόμου φανερὸν εἶνευ. *Aliorum vero
 morborum, cuiuscemodi sunt ilei, aut volvoli, aut tormina, aliive confirmati, flatus esse
 causam, omnibus liquere arbitror.* XII. *Lochia retenta.* Hinc incipiens malum
 vidi & curavi in Catharina Scheltinga, puerpera quatruiduana. XIII. *Ira.*
 Hanc observavit Tulpus II. Obs. xli. XIV. *Intemperies calida.* Videtis
 ad Hofmannum III. Inst. cxlvii. 8. XV. *Scirrhus.* Meminit Galenus in vi.
 Aph. xlv. Vidit Hildanus Cent. i. obs. lxi. XV. *Lumbrici.* In exem-
 plum necdum incidi. XVI. *Ingressus intestinorum mutuus.* Animadvertisse se
 Columbus scribit in xv. Rer. anat. in nonnullis, quos dolor iliacus enecave-
 rat, spatio ampliore, quam sit digiti longitudo. Vereor ne mendacium nobis
 dixerit. Si verum, adstituto casui Guil. Patris : & effectum potius ilei fuisse
 credo, quam causam. XVII. *Oscheocele.* Meminere Aretæus l. c. Celsus
 l. vii. c. xviii. Videre Ferdinandus Hist. lxxiv. Forestus obs. xvii. Fram-
 befarius v. Can. III. conf. i. Hildanus i. Obs. lxi. Horstius iv. Obs. xiii.
 & ego in Petro Kingma, Præturæ Franekeranæ à Secretis. XVIII. *Bubonocele.*
 Cujus domesticum exemplum habuit Hofmannus, Inst. d. c. § 10. Curavit
 Forestus obs. xx. XIX. *Exomphalos.* Forestus obs. xxi. xxii. XX. *Ab-
 scessus.*

scelus. Meminit Galenus etiam *iv. Aph. XLIV. XXI. Plenius explicat III. Vict. ac. 33.* & fere in hunc sensum. Cum exulceratio levis est intestini, si à ciborum transitu proritetur, nec exitum cito habeant; tum evenire, ut intestinum hoc novo stimulo laceffitum non transmittat quæ læsura videntur; sed mutata velificatione cursum deinceps inflectat sursum contra naturam, quem deorsum tenere erat assueta. Ἀδύκητ' ἄπονη inopinatum vulnus. Codd. Aretæi addunt ἄπονη. Ista Aristippum sustulit, & Neapolim; cujus historia utrobique illius sequitur.

§ 8. Hanc expendamus propius. *Dolor ventris vehemens. Causa doloris, vulnus. Vulneris, sagitta & sagittarius. Sagitta* cum soleant magna vi amitti, mirum non est fuisse graviter vulneratum. Celsus *l. III. c. IV. § 3. Nihil tam facile in corpore quam sagitta conditur, eademque altissime insidit. Hac autem eveniunt, & quia magna vi fertur illa, & quia ipsa in angusto est.* Credibile, cum in hypogastrium ex inferiore loco sit illatum, pluribus locis penetrasse intestinorum anfractus. Etiamne majus quid denotat illud χαλιπῶς? Omnino: si, quod fere fiebat, sagitta spiculis fuit cincta. Talis enim & magis laniat & minus recipi retro potest. Namque, quod tum faciendum est, ut propellatur donec ab altera parte adprehendi & extrahi potest: id fieri hujuscemodi in casu non potest. Itaque & multitudo plagarum & laceratio partium & natura loci, quo sensibilius alius non est, auctores fuere vehementis illius doloris.

§ 9. *SIGNA pathognomica varia sunt. I. Febris. Gal. in IV. Aph. LXXIII. Noster inflammabatur. Necessario, qua totum, qua ventrem, etiam totum. Sane inflammatio non fit sine febre, acuta, ardente. Quo celerius ea corripit, partemque usu aut sensu magis nobilem, eo major. Heic ardens procul dubio fuit. Cui proprium II. Crisib. VI. incipere sine rigore. Cujus nulla heic mentio. Hoc ex nostra consuetudine. Nam antiquitus nulla Febris, quæ symptoma esset, eo nomine veniebat: sed Inflammationis, quæcumque fieret viscere incenso. Ita Galenus in VII. Aph. XLII. Perpetua tamen veritate id non constat. De hoc ipso affectu Hipp. l. de Affect. t. XXII. Εἰλεὶς ὅταν λάβῃ, ἢ ἂν σπληνὴ γίνῃ. ἢ ἀσχερῆς εἶδῃ. ἢ ἔδωκῃ καὶ τὴν πύσιν πρὸ καλῶν ἔχει, ἢ πυρετὸς, καὶ δὲ ψα. Quum ileus præhendit, venter durefcit: nihil egerit: dolor inferius totum ventrem habet, & febris, & sitis. II. Ardor, imo æstus loci inflammati & vicini seu tenuibus inequitantis Coli. Cujus res agitur paries cum proximus ardet. Hunc potius intellexerim per inflammabatur. Ratio: ponitur ceu effectum vehementis doloris. Sin prius malis, do expressius: calores. Quare pluriùm numero? Ad significandum æstuationes inflammatorii caloris in partē laborante, & hinc se per vices tollentis atque eructantis. III. Tumor ventris: non sublimis, quod fortioris indicium VI. Aph. VII. sed contractus & durior initio: postea venter intumescit paulatim, ceu bene notat Chiffletius Obs. XXVIII. & fit sublimis.*

sublimis. Notatum in eo, qui Larissæ hasta lata percutiebatur à tergo, ut acies infra umbilicum exiret: v. Epid. t. xi. Heic filetur. An quia à ventre emitti sanguis per plagam potuit ob loci declivitatem? I V. *Dolores ventris vehementes.* Hoc repetitum in historia docet, distinguendum esse inter *dolorem* quem fecit vulneratio, causam inflammationis, & *dolores* quos facit inflammatio. Πόνος ἢ πόνος αἰτῆς ἢ πόνος ἢ διόδοσις. τῆρ ἢ ἰσχυρὸν παρὰ τὴν πύξιν ἀπαλῆς καὶ ἀσπῆρας καὶ ἀσπῆρας, ἀσπῆρας πῆξιν ἔγκει. Omnium vero eorum causa est spiritus transiitio. Quoties enim hic incidit in partes teneras & talium insuetas ac integras, velut speculum incumbit lancinatque: Hipp. de Flat. t. xiv. Altera causa, siccus flatus, qui deorsum properans & exitu interclusus, sursum repetit, colon tendit divellitque, & tanto impetu, ut stercora quatiat. Hinc habent enim, quod spumosa & velut turbidum fermentum appareant, si prodeant, & bubuli stercoris instar innatent aquis. V. *Anxietas magna.* Noster, αἰσῆς λῶ. Hippocrati ἀσπῆρας significant *fastidia*, v. Aph. lxi. *nauseas*, Coac. cxlii. *morfus cordis*, vii. Epid. t. ix. *anxietatem cordis*, iv. Vict. acut. 47. δυσφορίαν *difficilem tolerantiam*, ii. Vict. ac. 22. ἀλυσμὸν *consilii inopiam*. Gal. Exeg. & i. Epid. agr. xi. ἰσχυρὸν μὲν *jaclationem irrequietam*, ii. Vict. ac. 22. Hui, quantum verbum! Causæ tantorum malorum, bilefcens fervore sanguis, bilis in ventriculum reptans, necessitati non respondens spiritus aut spiratio. Istæ præcipuæ. nam & aliæ adferri queunt. V. *Ἀναπνοὴ κακὴ Respiratio mala*, ex Aretæo. Malitia non una: concitata, elisa, sublimis, revulsa, magna, obscura, alia. V I. *Sitis perpetua & inextinguibilis.* Διψῶν denotant bibendi cum necessitatem tum frequentiam. V II. *Vomitus*: isque triplex. I. Cibi chylique: II. Bilis: III. Stercoris. Aristippo erat *biliosus meracus*. An frequens? Si conjecturæ locus & experientia in similibus, Sic fatis. Qui post meri potionem postridie coguntur cum bile sua regustare vinum, admodum siticulosi fiunt ob spirituum agitationem, & ventriculi fauciumque amaricationem: si biberint, inprimis vetulam cerevisiam, ebullit hæc & fermentat reliquias bilis & novam toties vomitionem ciet; à qua tum melius habent. Noster cum evomisset, visus est melius habere. Non finam mihi persuaderi, non nisi semel atque iterum hoc observatum fuisse. Neque volvoli natura est, neque meræ bilis, ut non sæpe concitet ad vomendum. Quin illud μὲν ἄλλῃ, recollectiones citas bilis & necessitates rejiciendi innuit. Quæ præterea circa hoc symptoma oporteat notare, dicam alibi. Interæa redi ad Hofmannum Inst. c. c. § 14.

§ 10. *Diagnostica* sunt, I. *Deorsum nihil excerni*: ut heic. Et hoc proprium atque inseparabile esse Galenus dicit vii. Aph. x. Quin vi. Aph. xliiv. addit, *Etiamsi quis acerrimo utatur clystere.* Confer ad Eust. Rudium l. ii. Art. méd. c. xxxix. II. *Omnia petentia sursum*, flatus, pituita, bilis, & hæc vomitione reddita. Aristippus si sæpius bilem vomuit, quæ & unde fuit? *Mera* fuit, & pro-

& proculdubio è capsula expressa. Sed cum ne in talibus quidem vacua ab obitu vesica inveniatur: non videtur, quod hinc venit, respondere copiae vomitæ. Dixi, sanguinem ab æstu inflammatorio exuri in bilem: hæc sufficit quod pluribus vomitibus sufficit. Sed neque excretam copia æstimare debet, sed qualitate. Plus laboratur in uncia meræ bilis, quam in libris pituitæ mixtæ bile à ventriculo. I I I. *Anus tam arcte clausus*, ut ne tenuissimum specillum admittat. Hoc sine significant nostri Senis ista, *Venter velut in ileis*? Nihil ventri peculiare ab ileo accidit, præter hoc. Cætera causari etiam alii morbi queunt. Si displicet tamen, rogo te Oedipum: nam acceptare non possum quod Vallesius in com. dicit, *Explicare magnitudinem doloris*. De hoc plus Hippocrates, *vehementes*. Vehemens, quod magna vi ac celeriter movetur. Sed dubitantis ista sunt, an affirmantis? Hujus. Q. d. enim, quamvis à vulnere morbus, ab externa causa inceperit, ne dubites, Ileum esse: nam venter solito illi more habet. Neque vis est in synecdoche partis. inprimis cum ano clauso venter totus hinc à flatu tumeat, à bile turgeat, atque ita ab utroque doleat, ut paulo post anima sæpe sterces oleat.

§ 11. *Prognosticis præmitto universale & vetus Hippocratis de Aff. XXI.*
 Ἔστι δὲ τὸ νόσημα ἐξὸς τοῦ ἐπιπέδου. *Est autem præceps morbus & periculosus admodum.*
 Præmitto alterum & certum Aretæi: ἐπιπέτοις γὰρ τῆ φλεβῶν, ὀδύνην ἐλαφίαν ἐμποιῦσιν. θνήσκουσιν γὰρ πολλοὶ πρόφοροι καὶ σιροῖσι. *Intestinis accidit inflammatio, dolorem apportans lethalem. Moriuntur enim millei torminibus validis.* ἢ γὰρ ἐπιπέτου ἕξις ὀδυνηρὴ. *Nam si quem in totum habeat ileus, non dicam albæ gallinæ filius sit oportet, sed dilectus Deo, si se evasurum sperare aufit.* Nulla salus, nisi Deus è machina. *Mortis futura signum I. Acerbitas doloris.* Nihil æque spiritum inflammat, agitat, fatigat, dissipat. II. *Vomere, nec juvari.* Nam si quæ juvare debent, non juvant, malum. III. *Vomere cibum.* Sæpius periculum majus est in vomitu cibi quam stercoreis: tum ob Vomendi causam, tum ob Symptoma ipsum. Nam vomendi causa est phlegmone systrophica. Cujus periculo illud adjicitur, quod vomitione cibi & chyli tollitur nutritus. Ne taceam interim quæ ex crebra vomendi contentione symptomata excitantur. IV. *Perpalescere.* Indicium hoc exusti sanguinis & deficientis spiritui fomit. Observatum in Neapoli, v. Epid. 97. V I I I. *Fædus odor à tota compagine perspirans.* Quam se quodam in ileo observasse Galenus narrat I. Prorrh. III. 66. X. *Frigere corpore toto, dum viscera æstuant: IV. Aph. XL V III. X. Pulsus statim rari, parvi. Imminentis, I. Dolorum subita remissio.* Indicium sphacelo præhenfarum partium. II. *Sudor frigidus. I I I. Urina difficilis. I V. Stercora per os regesta.* Vere Hofmannus: *error gravis est, dicere stercorea esse signum affectorum tenuium.* Stabulantur enim in crassiore intestino fæces & stercorea, quæ aliunde proficisci nequeunt quam ubi sunt. At nihil ejusmodi est in tenuiore. Non
 ergo

ergo à crassis illa revolvuntur, nisi secundo affectis, & rebus desperatis. In Aristippo nihil tale. An sanguinis in intestina effusi & concreti pondus impedivit? An peristole continuari non potuit, ob scissa intestina? V. *Vox abolita*. V I. *Pulsus minimi, creberrimi, deficientes.*

§ 12. Inter *lethalissima* erat Aristippo, Lethalem morbum incepisse à vulnere lethali, VI. Aph. xviii. Non igitur, ait Vallesius, mirum mortuum esse hominem septem diebus, cum alioqui volvulus soleat quatuor interimere. Fortasse miraris magis, quod tamdiu durare potuerit. Sed neque id mirum. Quia affectiones, quæ causam habent evidentem, ceteris paribus, cum minus malo sunt corporis apparatus. Quando igitur casus talis est, unde negant redire quemquam: non oportet attingere, nec subire speciem ejus, ut occisi, quem fors ipsius peremit, inquit Celsus l. v. c. xxvi. Quare nec operam ludo, memor eorum quæ Actuarius scribit IV. Meth. Med. vi. Quod si ex vulnere in intestinis inflammatio processerit, hæc difficilior curationem admittit. Tentanda tamen est per ea quæ emolliunt, & vulneribus induntur; utique si crassiora intestina fuerint affecta: ea namque interdum curantur, quum interim tenuia omnem curandi rationem respuant. Ergo curationem reserve-mus alteri casui.

Π Α Ρ Ε Ρ Γ Α .

- I. Athenæi II. Nat. hum. I. distinctio Causarum in *αυτογενής* & *ακτισ-
μένες* medicæ bona, logicæ non est.
- II. Ut *αυτογενής* quædam Internæ, quædam Externæ sunt: ita & *ακτισμένες*
- III. Non est præter rationem *ακτισμένων* divisio in Antecedentes & Conjun-
ctas, h. e. mediate & immediate Antecedentes.
- IV. Quæ divisio si admittenda non videtur, qualis causa sunt Lumbrici facien-
tes Pleuritidem?
- V. Causa continens si *ἡ* materiale morbi non est, nulla est.